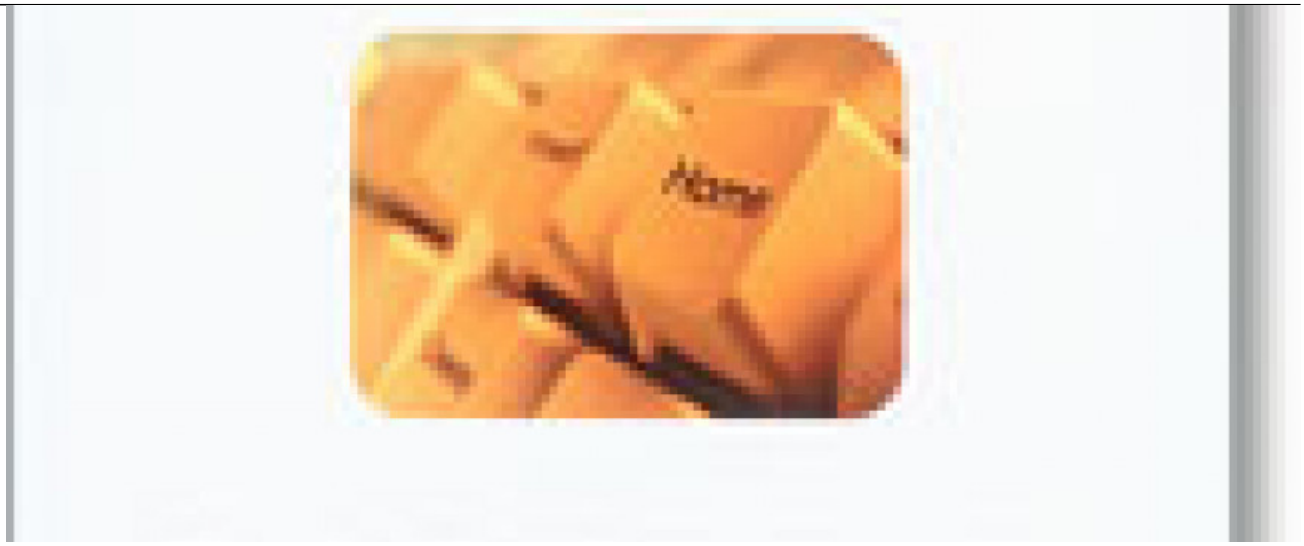

Kitekint? - A siker jöv?je

2009 július 10. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Clinton amerikai elnök rokonszenves és sikeres munkaügyi minisztere 1997-ben váratlanul azért köszönt le felel?s posztjáról, mert több id?t kívánt tölteni a családjával.

Legújabb könyvében válaszol az ?t ért bírálatokra, és azt mondja, hogy az 1970-es évek elejét?l kialakult új

gazdaságban gyökeresen máshogy élünk és dolgozunk. Az új technológiák, mint amilyen a szilíciumlapocska, a számítógép és az internet, az innovációk forradalmát indították el, és még csak az elején járunk, ahogy az ipari forradalom találmányai is egy évszázad alatt fokozatosan hódították meg a világot. Az 1930-as évek elején Keynes azt jósolta, hogy az angolok 2030-ban nyolcszor lesznek gazdagabbak, és csak 15 órát dolgoznak majd: ezzel szemben az átlag amerikai és angol ma többet dolgozik, mint húsz évvel ezel?tt. Egy átlag amerikai ma 2000 órát dolgozik egy évben, 350 órával többet, mint egy átlagos európai, s?t többet, mint a legendásan szorgalmas japánok. Míg a franciák munkaideje két évtized alatt 1800 óráról 1600 órára csökkent, addig az amerikaiak ma két héttel dolgoznak többet, mint húsz évvel ezel?tt, tehát évtizedenként egy héttel n?tt a fizetett munkával töltött id?. Még meghökkent?bb, hogy egy átlagos gyermekes és kétkeres?s amerikai család ma hét héttel (!) dolgozik többet, mint két évtizede, ami annak köszönhet?, hogy a korábban otthon maradt n?k tömegesen munkába álltak. Míg 1980-ban az amerikai n?k csak 40 százaléka vállalt fizetett munkát, addig 2000-ben már 70 százalékuk, tehát a n?k tömeges munkába állása áll az új protestáns etika mögött. Ráadásul a korábban is legendás amerikai költözési és munkahelyváltási hajlam is feler?södött: évente minden hatodik amerikai költözik új otthonba, 3 százalék más államba, tehát zömében államon belül választanak új lakóhelyet. Minden ötödik amerikai évente új munkahelyet talál, és a tízéves gyermekek 40 százaléka már más iskolába jár, mint ahol tanulni kezdett. Miért alakul így az amerikaiak élete, miért dolgoznak egyre többet, és miért váltanak egyre többen és gyorsabban munkahelyet és lakóhelyet?

Mindennek az új gazdaság az oka, amelyben egyre könnyebb jobb lehet?séghez jutni, legyen az új munka, új otthon, új termék és szolgáltatás, technika vagy bármi más. Az emberi természet már olyan - különösen az amerikai bevándorlóké -, hogy állandóan keresi a jobbat, a gyorsabbat, az olcsóbbat: szeretnénk az élet minél több területén minél többször jobbat elérni, mint korábban. A számítógép, internet és a többi technikai újdonság megkönnyíti, hogy egyre jobb lehet?ségekhez jussunk, de mindenki erre törekszik, tehát a verseny is egyre élesebb lesz. Az amerikaiak egyre többet költenek egészségre, szórakozásra, oktatásra, vonzó külcsínre, pénzügyi biztonságra és a család jólétére, mert a növekv? jövedelemb?l az alapélelmiszerekre és ruházkodásra fordított összegen felül több költhet? el, mint korábban.

A technológiai forradalom megnyitotta új lehet?ségekért folyó egyre ádázabb verseny széttöri a korábbi biztonságos és kiszámítható világot. Nagyjából az 1970-es évekig az amerikai gazdaságot alapvet?en a tömegtermelés jellemezte: megbízható termékek, stabil piacon, jó nagy tömegben ömlöttek ki a nagy gyárakból. A munkahelyek biztosak voltak, kiszámíthatóan n?tt a bér, a munka nem követelt nagy er?feszítést, a szakszervezetek miatt a kiugró teljesítményeket és a fels?vezet?ket kevésbé jutalmazták. Ezzel szemben a mostani új gazdaságban vége van a stabil munkahelynek és a folyamatos foglalkoztatásnak, egyre nagyobb er?feszítést kell tenni a jobb teljesítményért, a gazdaság 24 órában és hét napon keresztül folyamatosan zakatol, a korábbi 8 óra és öt nap helyett, és egyre nagyobbak a jövedelemkülönbségek. 1990 és 2000 között egy fels?vezet? éves jövedelme 1,8 millió dollárról 12 millióra emelkedett, ez egyben 420-szor több, mint egy átlagos amerikai munkás fizetése. (Az ókori görög filozófusok ember és ember között négyszeres vagyoni és jövedelemkülönbséget tartottak helyesnek.)

Senki el?tt nem lehet kétséges, hogy ami ma Amerikában történik, néhány év múlva itt is általános lesz. A történelem új nagy hulláma - a felfedezések, az imperializmus, az ipari forradalom és a tömegtermelés kora után - a fantasztikus üzletek kora, ami már nálunk is kopogtat. Európa igen sok területen máshogy m?ködik, mint Amerika, de a globalizációnak nevezett amerikanizálódás ereje óriási, így egyre több európai fal omlik majd le az új gazdaság ostroma el?tt. Robert Reich amellett érvel, hogy mérsékelni kell az új gazdaság társadalmi hatásait, különösen a vagyoni és jövedelmi olló er?s nyílását. Az új gazdaságban mindenhol új csere történik: a biztonságot nagyobb lehet?ségekre, az id?t pénzre, a barátokat és a családot egyre több munkára, a közösséggel és közügyekkel való tör?dést az önmagunk érdekeire való összpontosítással cseréljük fel. Egyre keményebben dolgozunk, hogy jól éljünk. Azt mondja, hogy ennek óriási az ára, mert miközben fanatikusan hajszoljuk az egyre nagyobb üzleteket az élet minden területén, lemaradunk az életünkr?l. Azt sugallja, hogy az amerikaiak egyre többet dolgoznak és egyre kevesebbet élnek. Magyarország ma több rokon vonást mutat Amerikával, mint az Európai Unió gazdag országai, mert mi is hajlandóak vagyunk nagyon sokat dolgozni, hogy jobban éljünk. Nem is tehetünk mást, de fogadjuk meg Reich tanácsát: a munka mellett létezik család, barátság, közösség és sok minden más.

(Robert B. Reich: The Future of Success, Working and Living in the New Economy, Vintage Books, New York, 2002)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló